

Hattulan kunta – Elinvoimalautakunta

Kirjaamo@hattula.fi

Lausunto Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan ehdotuksesta

Hattulan kunta on pyytänyt lausuntoa Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistykseltä Niinimäen tuulivoiman osayleiskaavaehdotuksesta.

Kaavoituksen lopettaminen

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry esittää, että **Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelu lopetetaan eikä kaavaehdotusta hyväksytä.** Yhdistyksen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia ympäröiviin järviin, luontoon, maisemaan ja alueen asukkaiden elinympäristöön ei voida pitää hyväksyttävänä tällä sijoituspaikalla.

Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on edistää Alajärven (hyvä) ja Takajärven (erinomainen) tilan säilymistä ja paranemista. Niinimäen hanke sijoittuu Takajärven ja Renkajärven väliselle alueelle. Sen vaikutuksia on tarkasteltava myös Alajoen ja Alajärven sekä muiden lähialueen vesistöjen näkökulmasta. Järvet rantoineen ovat vakituisen asumisen, vapaa-ajan asumisen ja virkistyskäytön kannalta tärkeitä.

Järvensuojeluyhdistyksen toiminnan jatkuvuuden kannalta on huomattava, että toiminta perustuu suurelta osin jäsenten aktiivisuuteen ja talkootyöhön järvien kunnon säilyttämiseen, mikä vaarantuu, jos tuulivoimalat tuhoavat yhdistyksen jäsenten tekemän työn vesien suojeluun. Tähän mennessä toteutettuja toimenpiteitä ovat mm. säännöllinen vesinäytteiden otto, laskeutusaltaan rakentaminen Alajokeen laskevaan Myllyjojaan, Takajärveen laskevaan Heinisuonojaan tehdyt laskeutusaltaat, asukkaiden omaehtoiset jätevesien kunnostustoimet, Alajärvellä meluntorjuntaan liittyvä moottoriveneiden nopeusrajoitus 10 km/h ja vesiskoottereiden käyttökielto, Takajärvellä moottoriveneiden käyttöä koskeva suositus, jota aika hyvin on noudatettu ja peseminen järvivesissä (pyykki, matot, ei edes tukan pesua shampoolla ja autojen pesu kaukana rannasta). Tuulivoiman tulo kumoaa useiden toimenpiteiden vaikutukset.

Hattulan strategia

Hattulan kunnanvaltuusto on hyväksynyt kuntastrategian 2022–2030, jonka kolme päätavoitetta ovat hyvinvoiva kuntalainen, mahdollistava ilmapiiri ja kestävä kehitys.

1. Hyvinvoiva kuntalainen
Tuulivoimaloiden melu, välke, yövalaistus ja maisemamuutokset heikentävät vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden viihtyvyyttä ja virkistysmahdollisuuksia.

2. Kestävä kehitys

Uusiutuva energiantuotanto tukee ilmastotavoitteita, mutta rakentaminen samalla heikentää metsäluontoa, ekologisia yhteyksiä ja luonnon monimuotoisuutta. Hattulan Niinimäki on väärä paikka, kun se sijoittuu järviylängölle luonnon keskelle.

3. Mahdollistava ilmapiiri

Vaikka kaavaehdotuksessa esitetään, että tuulivoima edistäisi elinvoimaa, ei ole otettu huomioon suojeluyhdistysten vaihtoehtoa EH-40 Etelä-Hattulan kehittämiseksi. Voimaloiden rakentamisvaihetta lukuun ottamatta, pelkät voimalat eivät juurikaan työllistä hattulalaisia mahdollisia metsän kaatamista ja teiden aurausta lukuun ottamatta. Tuulivoimayhdistys arvioi, että 10 voimalaa työllistää n. 2 henkilöä/vuosi (Hattulan kunnan julkaisemasta luonnosvaiheen lausuntoaineistosta huomautus, jonka mukaan YVA-selostuksessa viitataan Suomen tuulivoimayhdistyksen arvioon). Tämä ei tarkoita sitä, että työpaikat tulisivat Hattulaan. Niinimäen yhdeksän voimalan kannalta on tärkeää erottaa kolme asiaa:

- Säännölliset huollot: Voimaloiden huoltohenkilöstö voi tulla muualta Suomesta, esimerkiksi valmistajan omasta huolto-organisaatiosta.
- Lapojen korjaukset: Vaativat erikoisosaamista, joten työt voidaan tilata valtakunnallisesti toimivilta yrityksiltä.
- Generaattorien ja vaihteistojen suuret korjaukset: Edellyttävät erikoisasentajia, nostokalustoa ja mahdollisesti komponenttien kuljettamista muualle korjattaviksi.

Mikään näistä ei automaattisesti tarkoita pysyvien työpaikkojen syntymistä Hattulaan. Lisäksi paljon matkailuun keskittyviä lomamatkailulyrittäjiä saattaa lopettaa toimintansa maisema- ja meluhaittojen vuoksi sekä huonojen viestintäyhteyksien vuoksi.

Kaavaehdotuksen ristiriidat Alueidenkäyttölain 39§ ja 77§ mukaan

Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen perusteluissa on ristiriitoja suhteessa kaavaselostuksessa tunnistettuihin haitallisiin vaikutuksiin.

Kaavaselostuksen sivulla 108 todetaan YVA-arviointiin perustuen, että hankkeen normaalitoiminnan kielteiset sosiaaliset vaikutukset ovat suuria ja että vaikutusalueen herkkyyks on suuri.

Tästä huolimatta kaavaselostuksen sivuilla 117–119 katsotaan, että kaava täyttää alueidenkäyttölain 39 § ja 77 b § sisältövaatimukset.

Erityisesti tulee selvittää, miten seuraavat vaatimukset toteutuvat:

- AKL 39 § mukainen turvallisen, terveellisen ja tasapainoisen elinympäristön turvaaminen.
- Ympäristöhaittojen vähentäminen sekä maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen.
- Virkistyskäyttömahdollisuuksien säilyminen.
- Maanomistajille ja muille oikeudenhaltijoille aiheutuvan kohtuuttoman haitan välttäminen.
- AKL 77 b § mukainen tuulivoimarakentamisen sopeutuminen maisemaan ja ympäristöön.

Lisäksi on osoitettava, että ELY-keskuksen perustellussa päätelmässä esitetyt olennaiset selvitystarpeet on huomioitu kaavaratkaisussa ja että haittojen lieventämiseksi tarvittavat toimenpiteet voidaan toteuttaa ja valvoa.

Hankkeen hyväksyttävyys ja asukkaiden näkemykset

Hattulassa tehdyssä Taloustutkimuksen kyselyssä 42 prosenttia hattulalaisista vastaajista kannatti Niinimäen tuulivoimahanketta, 36 prosenttia vastusti sitä ja 22 prosenttia ei ottanut selvää kantaa. Näitä tuloksia ei pidä esittää osoituksena siitä, että kuntalaisten enemmistö kannattaisi hanketta. Lähialueen muualla asuvien vapaa-ajan asukkaiden vastustus oli kyselyssä erityisen voimakasta.

Hanke vaikuttaisi voimakkaimmin juuri ympäröivien järvien rannoilla asuviin ja oleskeleviin ihmisiin. Kunnan tulee antaa heidän kokemilleen maisema-, virkistys- ja elinympäristövaikutuksille asianmukainen paino. Taloustutkimuksen kyselyssä 300 henkilön otannassa oli huonosti otettu huomioon suunnitellun tuulivoima-alueen lähistön asukkaat ja kesäasukkaat. 42 prosenttia vastaajista ei ole enemmistö ja kun ottaa huomioon virhemarginaalin saattaisi tulos olla, että suurempi määrä vastustaa kuin kannattaa.

Vesistöt ja luonto

Rakentaminen, teiden parantaminen, maanrakennus ja sähkönsiirto voivat muuttaa veden kulkua ja lisätä kiintoaineen sekä ravinteiden kulkeutumista vesistöihin. Yhdistys pitää välttämättömänä, että vaikutuksia Takajärveen, Alajokeen ja Alajärveen arvioidaan koko valuma-alueen tasolla sekä rakentamisen että käytön aikana. Arvioinnissa on otettava huomioon myös poikkeukselliset rankkasateet ja se, miten vesiensuojelutoimien toteutuminen varmistetaan käytännössä.

YVA-menettelyssä useat viranomaiset ja asiantuntijatahot ovat esittäneet hanketta koskevia kriittisiä huomioita tai edellyttäneet arviointien täsmentämistä. Kunnan on selostettava lausunnossaan, miten nämä huomiot on ratkaistu kaavaehdotuksessa. Pelkkä lausuntojen luetteleminen ei osoita, että niiden esiin nostamat ongelmat olisi poistettu. Voimaloiden vähentäminen 12:sta 9:ään ja niiden madaltaminen 300 metristä 280:aan ja uudelleen sijoittaminen ei ole riittävä toimenpide, ja vaikuttavatko ne oleellisesti haittojen pienentämiseen. Takajärven pohjoisrannalta katsottuna voimaloiden vähentäminen yhdeksään ja korkeuden pudottaminen 20 metrillä ei vaikuta maisemaan.

Ecobion YVA-raportin vesistövaikutusten arvioinnissa on lukuisia virheitä kurkien ja kirjopapurikkojen lisäksi. Ecobio Oy:n YVA-raportti antaa varsin puutteellisen kuvan hankkeen vaikutuksista pintavesiin. Ensinnäkin raportissa sivulla 254 on virheellinen valuma-alueen pinta-alatieto Heinisuonojalle! Ecobio Oy on ottanut valuma-alueen pinta-alan (6,2 km²) Alajärven vesiensuojelutoimenpiteiden kartoitus -raportista, jossa käsitellään Alajärvellä sijaitsevaa samannimistä Heinisuonojaa. Takajärven Heinisuonojan valuma-alue on Metsäkeskuksen tiedon mukaan pinta-alaltaan 12,97 km² eli yli kaksi kertaa niin iso kuin Alajärven Heinisuonojan valuma-alue. Myös valuma-alueen ojitettujen ja ojittamattomien soiden sekä metsän prosenttiosuudet ovat väärät eli Alajärven Heinisuonojan. **Ecobio Oy on siis tutkinut väärää ympäristöä.**

Biodiversiteettisuunnitelman toimet eivät ole varmistettuja

Kaavaehdotuksen aineistoon sisältyvässä Ecobion Myrsky Energia Oy:lle laatimassa biodiversiteettisuunnitelmassa (liite 18) monia toimia kuvataan mahdollisuuksina. Suunnitelmassa käytetään esimerkiksi ilmauksia ”voidaan” ja ”voidaan harkita”. Tällainen sanamuoto ei osoita, että toimi todella toteutetaan.

Suunnitelmassa esitetään harkittavaksi kosteikkoja Takajärveen ja Renkajärveen laskevien uomien varsille. Yhdistyksen käsityksen mukaan suunnitelmasta ei käy riittävän täsmällisesti ilmi kosteikkojen sijainti, laajuus, niiden vaikutuspiiriin kuuluvat kiinteistöt, maanomistajien suostumus, toteuttaja, aikataulu eikä rahoitus. Erityisesti Takajärven eteläosan rannoilla on voimassa olevan rantaosayleiskaavan mukaisia rakennuspaikkoja. Kosteikkojen toteuttamiskelpoisuutta ja suhdetta näiden kiinteistöjen käyttöön ei ole osoitettu.

Kunta ei saa käsitellä mahdollisia kosteikkoja tai muita harkinnanvaraisia toimia hankkeen varmoina haittojen lieventämiskeinoina. Jos niihin vedotaan kaavan vaikutusten arvioinnissa, on ensin yksilöitävä, missä ne toteutetaan, kenen päätöksellä ja millä tavalla toteutus turvataan.

Biodiversiteettisuunnitelma (liite 18) ei mitenkään näy kaavaehdotuksessa ja on myöhäistä arvioida näitä enää rakennusvaiheessa tai sen jälkeen.

Lakimuutosten tullessa vastuut tulevat ehkä kokonaan kunnalle, ellei hankevastaava tai -toimija niitä kykene hoitamaan.

Ristiriitaiset tiedot liitteissä

Ehdotuksen liitteissä 17 ja 14 on eroavuuksia. Hankealueen **suurimmat pintavesivaikutukset kohdistuvat Takajärveen laskevaan Heinisuonojaan**. ELY määrää edelleen, että tarkemmassa suunnittelussa tulee suunnitella vedenpidätysrakenteita erityisesti Heinisuonojaan laskeviin ojiin suurten turvemaakaivuiden yhteydessä. (liite 14). Mutta liitteessä 17 ei esitetä valmista valumavesien hallintasuunnitelmaa. Sen sijaan todetaan, että sellainen ”**tulee laatia**” ja vesilain mukaisen luvan tarve arvioida ennen kuin osayleiskaavan perusteella voidaan myöntää rakentamislupa.

Kun ELY toteaa rakentamisen lisäävän huomattavasti Heinisuonojan kiintoaine- ja humuskuormaa ja Heinisuonoja laskee erinomaisessa tilassa olevaan Takajärveen, onko kaavavaiheessa jo riittävällä varmuudella osoitettu, että haitat todella voidaan hallita?

Kaavaehdotusta käsiteltäessä ei vielä tunneta kaikkia vaikutusalueen talousvesikaivoja eikä pystytä ELY:n oman lausuman mukaan vielä arvioimaan vesiluvan tarvetta tai pohjaveden pilaantumisriskin hallintakeinojen riittävyyttä.

Miten kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin voidaan katsoa olevan valmis, jos liitteessä 17 todetaan perustellussa päätelmässä edellytetyjen sähkönsiirtoreitin täydennysselvitysten olevan edelleen käynnissä?

Uusi luonnonsuojelulailla suojeltu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajin kirjopapurikon lisääntymis- ja levähdyspaikka. (liite 17). Täydennysselvitys tehtiin ja tulos ilmoitetaan huomoidun kaavaehdotuksessa. Mutta sillä on toinen merkitys: **ELY:n vaatimus lisäselvityksistä osoittautui aiheelliseksi**. Aiempi aineisto ei ollut tunnistanut kaikkia suojeltuja kohteita. Tämä tekee vielä merkittävämmäksi sen, että toisten alueiden täydennysselvityksiä ilmoitetaan liitteessä 17 edelleen keskeneräisiksi.

Kun kirjopapurikkoalueet selvisivät vasta uusintatarkastelulla, mitä muita asioita on huolimattomasti tutkittu. Kuten esim. että kurkien päämuuttoreitillä havaittiin vain 3 kurkea, kun asukkaiden havainnot ja videot osoittavat tuhansia kurkia.

Melu- ja välkemittaukset on tehty vanhentuneilla menetelmillä ja pienemmillä voimaloilla. Tutkimuksia ei ole 280 metrin korkuisilla voimaloilla.

ELY-keskuksen YVA-raportin kommenttien siirtyminen kaavaehdotukseen on käytävä huolella läpi ja otettava huomioon kohdistuvatko eri haitat vain tiettyihin kohteisiin vai eri puolille aluetta ja lähiympäristöä.

FCG:n teknistaloudellinen tutkimus vuodelta 2022 ja hankkeen kannattavuus

Kyseisessä tutkimuksessa oli kartoitettu 31 tuulivoimalle tarkoitettua aluetta. Niinimäki näkyy tutkimuksessa nro 17 Valkeasuo nimellä. Kun maksimipisteet olivat tuulisuudesta 1, sähkönsiirtoverkosta 4, tieverkosta 2 ja maaperästä 2 yhteensä 9. Niinimäen pisteet olivat 2/9, 1 piste tuulisuudesta ja yksi piste muuntoaseman läheisyydestä. Muista nolla. Niinimäki/Valkeasuo sijoittui toiseksi huonoimmalla pistemäärällä viiden huonoimman alueen joukkoon. Tutkimus ei ottanut kantaa luontoarvoihin eikä yksistään kerro hankkeen kannattavuudesta.

Vaikka tuulisuus olisikin melko hyvä, tällä hetkellä Suomessa on tuulivoimaa riittävästi ja tarvitaan nimenomaan säätövoimaa. Vielä myös ilmiö, että kun tuulee kovaa, sähkönsiirto hinta on alhainen ja ajoittain jopa negatiivinen, mistä ilmeisesti johtuu, että Suomessa on paljon kaavoitettuja tuulivoima-alueita, joita ei kuitenkaan ole toteutettu.

Jos Hattula kaavoittaa Niinimäen alueen tuulivoimalle, mitä tapahtuu, jos hanketoimijat eivät toteutakaan hanketta tai hanke jää kesken. Muutenkin kaikki taloudelliset riskit on syytä arvioida ja hanketoimija yrityksestä tehtävä perusteellinen Due Diligence -analyysi, mikä tuottanee Hattulalle kustannuksia.

Kysymys sähkönsiirrosta

Onko Niinimäen Tuulivoima Oy:llä tai Myrsky Energia Oy:llä Elenia Verkko Oy:n kirjallinen vahvistus siitä, että kaavaehdotuksen mahdollistama noin 90 MW:n tuotantoteho voidaan liittää suunnitellussa liittymispisteessä Elenian 110 kV verkkoon? Jos on, milloin vahvistus on annettu, kuinka suuren tuotantotehon se mahdollistaa ja onko verkkokapasiteetti hankkeelle varattu? Jos kapasiteettia ei ole varattu, mitä verkon vahvistamistoimenpiteitä liittymisen edellyttää?

Onko Elenia saanut Fingridiltä vahvistuksen siitä, että Niinimäen noin 90 MW:n tuotanto voidaan siirtää Elenian verkosta edelleen kantaverkkoon ilman sellaisia verkkovahvistuksia, joita ei ole huomioitu hankkeen aikataulussa ja vaikutusten arvioinnissa?

Onko selvitetty, mitä kustannuksia näihin verkkoihin liittymisen aiheuttaa ja miten ne siirtyvät alueen asukkaiden ja yritysten sähkönsiirtomaksuihin tai jopa sähkömaksuihin.

Yhdistyksen vaatimus

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry vaatii, että Hattulan kunta lopettaa Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelun.

Jos kunta tästä huolimatta jatkaa kaavoitusta, yhdistys vaatii, että edellä esitetyt vesistö-, luonto-, maisema- ja asukasvaikutukset selvitetään ja arvioidaan uudelleen riittävällä tarkkuudella. Kunnan on lisäksi osoitettava, mitkä haittojen lieventämistoimet todella toteutetaan ja miten niiden toteutuminen varmistetaan. Kaavaehdotusta ei tule hyväksyä ennen kuin nämä kysymykset on ratkaistu.

Espoossa 19.10.2026

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry
Leena Nummelin, puh.joht.